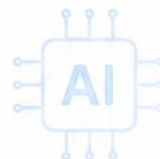

OKOSÓVODA
gyermekközpontú jövő

ÚTMUTATÓ PROMPTOLÁSHOZ ÓVODAPEDAGÓGUSOKNAK

1. A mesterséges intelligencia-alapú
nagy nyelvi modellek (AI-LLM) használata

Bevezetés

ChildTechLab HUN
Okosóvoda K+F Alprogram

www.okosovoda.com

okosovoda@okosovoda.com

Előszó

Kedves Óvodapedagógus Kolléga!

Ez a kiadvány azért készült, hogy egyszerű, átlátható és gyakorlatban is használható módon nyújtson segítséget a mesterséges intelligencia alapú rendszerek, különösen a nagy nyelvi modellek megértéséhez és tudatos használatához az óvodai nevelésben. A célja nem a technológiai elmélyülés, hanem az alapvető tájékozódás megkönnyítése, valamint annak bemutatása, hogyan lehet az úgynevezett „promptolás” eszközt pedagógiai szempontból értelmezni és alkalmazni.

A kiadvány különlegessége, hogy az információkat elsősorban infografikák segítségével rendszerezi. Ezek a vizuális ábrák abban segítenek, hogy a komplexebb összefüggések gyorsan átláthatóvá váljanak, és könnyebben beépíthetők legyenek a mindennapi óvodapedagógiai gondolkodásba. Nem szükséges minden részletet azonnal alkalmazni, már az is fontos lépés, ha ezek az ábrák iránytűként szolgálnak a tájékozódásban.

A mesterséges intelligencia az óvodai nevelésben még új és sokszor bizonytalan terület. Az óvodapedagógusok bizalma, valamint a megfelelő szakmai iránymutatás kulcsfontosságú ahhoz, hogy ezeket az eszközöket felelősen és a gyermekek fejlődését támogató módon lehessen használni. Ez a kiadvány ehhez szeretne kapaszkodót adni: nem kész recepteket kínál, hanem egy olyan szemléletet, amelyben az óvodapedagógus továbbra is irányít, értelmez és kísér.

Bízunk benne, hogy ez az anyag támogatást nyújt a tájékozódásban, és hozzájárul ahhoz, hogy a mesterséges intelligencia ne bizonytalanságot, hanem egy újfajta, tudatos pedagógiai lehetőséget jelentsen az óvodai nevelésben.

Okosóvoda

MI AZ ÓVODÁBAN – GYAKORLATI ALKALMAZÁSI TÉRKÉP

Az MI lehetőségei az óvodai nevelés támogatására – tudatosan, felelősen, gyermekközpontúan.

1. MIT TÁMOGAT AZ MI?

- ✓ **Adminisztráció tehermentesítése**
Dokumentáció, jelentések, nyilvántartások gyorsítása.
- ✓ **Tervezés támogatása**
Foglalkozásötletek, anyagok, struktúrák javaslata.
- ✓ **Differenciálás segítése**
Egyéni szükségletekhez igazított javaslatok.
- ✓ **Reflexió és értékelés**
Megfigyelések rendszerezése, fejlődés nyomon követése.

2. HOL JELENIK MEG?

- Dokumentáció és adminisztráció
- Foglalkozás-tervezés és ötletelés
- Játékos tanulás támogatása
- Fejlődéskövetés és visszajelzés
- Kommunikáció szülővel

3. MI A PEDAGÓGUS SZEREPE?

- Értelmező**
Az MI javaslatait pedagógiai szemmel értelmezi.
- Mediátor**
A technológia és a gyermek között hidat képez.
- Etikai döntéshozó**
Mérlegeli a hatásokat, védi a gyermek érdekét.
- Kapcsolatfenntartó**
Az emberi kapcsolatokat pótolhatatlanok és elsődlegesek.

4. KOCKÁZATOK ÉS KIHÍVÁSOK

- „Fekete doboz” jelenség**
Az MI döntései nem mindig átláthatók.
- Túlzott digitalizáció**
Csökkentheti az élő kapcsolatok idejét.
- Kapcsolati gyengülés**
Az MI nem helyettesíti az érzelmi jelenlétet.
- Adatvédelem és biztonság**
Gyermekek adatainak védelme kiemelten fontos.

5. ALAPELV

„Az MI kiegészít – nem helyettesít.”

A technológia értéke abban rejlik, hogy az óvodapedagógus munkáját erősíti és időt szabadít fel a gyermekekre.

GYAKORLATI ALKALMAZÁSI TERÜLETEK – PÉLDÁK

Adminisztrációs segítség

- Jelenlét, események rögzítése
- Jelentések automatizálása
- Időmegtakarítás

Tervezés és ötletelés

- Témahét ötletek
- Mesék, versek ajánlása
- Tevékenységi javaslatok

Játékos tanulás támogatása

- Interaktív játékok
- Alkalmazások (pl. Osmo, Scratch Jr.)
- Motiváló élmények

Fejlődéskövetés és visszajelzés

- Egyéni fejlődési naplók
- Erősségek és fejlesztendők azonosítása

Kommunikáció és együttműködés

- Szülői tájékoztatás támogatása
- Információk rendszerezése
- Közös célok

SIKER KULCSA

Pedagógiai szakértelem

Technológiai tudatosság

Etikus használat

Gyermekközpontú megközelítés

Boldog, fejlődő gyermekek

Az MI akkor értékes az óvodában, ha tudatosan, felelősen és értékcentrikusan használjuk. A technológia lehetőség – a nevelés művészete továbbra is emberi.

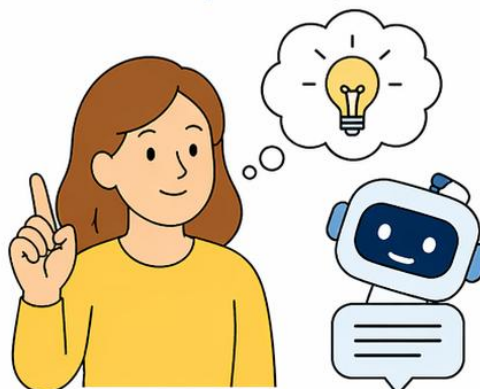

A PROMPT, MINT PEDAGÓGIAI ESZKÖZ

A prompt a pedagógiai szándék strukturált nyelvi leképezése.

MI A PROMPT AZ ÓVODÁBAN?

Nem csak kérdés vagy utasítás.
Hanem egy **tudatosan** megfogalmazott kérdés, amely segít az MI-nek olyan tartalmat létrehozni, ami **illeszkedik a gyermekek életkorához, a helyzetéhez és a pedagógiai célhoz.**

A PROMPT PEDAGÓGIAI FUNKCIÓI

1. TARTALOMGENERÁLÁS

Gyorsan és célzottan hoz létre mesét, történetet, feladatot, beszélgetésszíndíót stb.

2. ÉLMÉNYINDÍTÁS

Az MI által generált tartalom kiindulópont a játékhoz, beszélgetéshez, élményszerzéshez.

3. REFLEXIÓ TÁMOGATÁSA

Segíti az érzelmek megértését, a helyzetek feldolgozását és a tanulást.

ALAPELV

Az MI nem helyettesíti a pedagógust.
A pedagógus irányít, értelmez és kísér.

PEDAGÓGUS

meghatározza a célokat, irányítja a folyamatot

PROMPT

strukturált kérdés az MI-hez

MI VÁLASZ

ötleteket, tartalmat generál

PEDAGÓGIAI ÉLMÉNY

a gyermekek aktív részvétele és fejlődése

ARANY SZABÁLY

Minél pontosabban fogalmazod meg a pedagógiai célt és a kontextust, annál értékesebb lesz az MI válasza.

ALAPELVEK

Gyermekközpontú gondolkodás

Adatvédelem és biztonság

Pedagógus szakmai szerepe

Értékek képviselése és empátia

Méltányosság és inklúzió

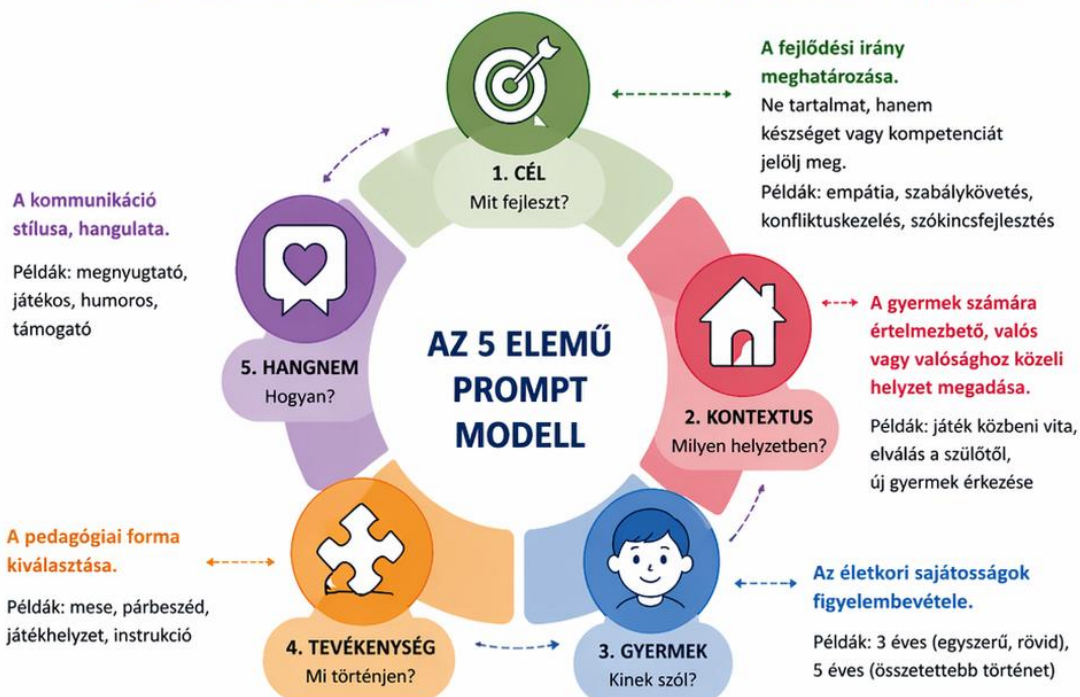

Az MI kiegészít – nem helyettesít. Az óvodapedagógus dönt és felelősséggel alkalmaz.

A PROMPT STRUKTÚRÁJA – GYAKORLATI MODELL

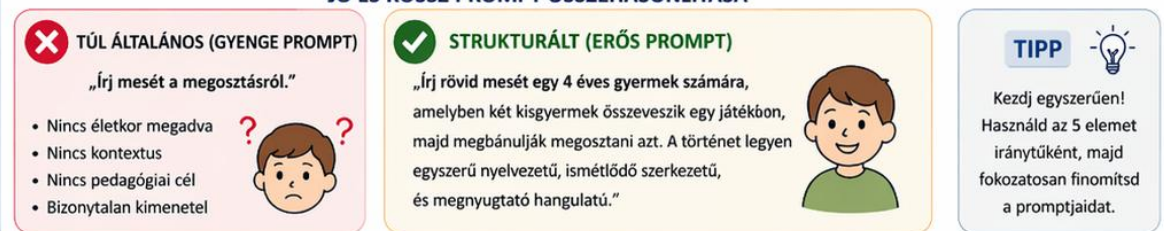
Az 5 elemű modell segít abban, hogy a prompt tudatos, célzott és hatékony legyen.

A MODELL ALKALMAZÁSA – LÉPÉSRŐL LÉPÉSRE

JÓ ÉS ROSSZ PROMPT ÖSSZEHASONLÍTÁSA

ALAPELVEK

“ Az MI kiegészít – nem helyettesít. Az óvodapedagógus dönt és felelősséggel alkalmaz. ”

Kép és vizualitás az MI korában

Vizuális MI az óvodai nevelésben

A KÉP MINDIG IS FONTOS VOLT

- A gyermekek megismerésének alapvető eszköze
- Rajz, kép, szimbólum, vizuális játék
- A vizualitás támogatja a gondolkodást, a fantáziát és az érzelmek kifejezését

KIS KEZEK – NAGY ALGORITMUSOK MI az óvodában

A vizuális MI nem helyettesít – támogat és inspirál. Az óvodapedagógus értelmez, keretet ad és kísér.

MA MÁR DINAMIKUS, GENERATÍV ÉS INTERAKTÍV

- Az MI képes a gyermekek érdeklődéséhez és érzelmeihez igazodó képeket létrehozni
- A kép nem statikus, hanem folyamat és párbeszéd eszköze
- Új pedagógiai paradigma: a kép jelentést hordoz és alakít

A VIZUÁLIS MI PEDAGÓGIAI LEHETŐSÉGEI

1. KREATIVITÁS ÉS KÉPZELET TÁMOGATÁSA

- A gyermek elképzelései „láthatóvá” válnak
- Történetek, világok képpé formálhatók
- Erősíti az önkifejezést és a kreatív gondolkodást

2. DIFFERENCIÁLT VIZUÁLIS TANULÁS

- Egyéni érdeklődéshez igazított képi világ
- Különböző absztrakciós szintek megjelenítése
- Komplex jelenségek egyszerű, vizuális leképezése

3. ÉLMÉNYKÍSÉRÉS (GUIDED IMMERSION)

- A gyermek aktív jelentésközlő
- Az MI interaktív vizuális élményt nyújt
- Az óvodapedagógus keretezi és értelmezi az élményt

KOCKÁZATOK ÉS PEDAGÓGIAI DILEMMÁK

1. A „KÉSZ KÉP” VESZÉLYE

- Csökkenhet a belső képalkotás szükségessége
- Gyengülhet a fantázia és az imagináció

2. VALÓSÁG ÉS FIKCIÓ HATÁRAINAK ELMOSÓDÁSA

- Hiperrealista képek összezavarhatják a valóságérzékelést
- Nehezebb megkülönböztetni, mi valódi és mi generált

3. PEDAGÓGIAI KONTROLL KÉRDÉSE

- Ki „irányítja” a képet? Az algoritmus, a gyermek vagy a pedagógus?
- Ha nincs pedagógiai keret, gyengül az emberközpontú nevelés

AZ ÓVODAPEDAGÓGUS SZEREPE: VIZUÁLIS MEDIÁTOR

- SZELEKTÁLÓ**
Milyen vizuális tartalom jelenjen meg?
- ÉRTELMEZŐ**
Mit jelent a kép a gyermek számára?
- REFLEKTÍV KÍSÉRŐ**
Hogyan kapcsolódik a kép a gyermek élményéhez?

VIZUÁLIS MI A GYAKORLATBAN – ALKALMAZÁSI MODELLEK

- 1. MESÉRŐL KÉP**
A gyermek történetet mond → MI képet generál → közös értelmezés
Fejleszti a narratív gondolkodást
- 2. KÉP ÚJRAALKOTÁSA**
MI generál egy képet → gyermek saját rajzban újraalkotja
Visszahoza az aktív alkotást
- 3. ÉRZELEM–KÉP KAPCSOLAT**
Gyermek érzelmeit nevezi meg → MI vizuális reprezentációt ad → közös beszélgetés az érzelmiről
Támogatja az érzelmi intelligenciát

ÖSSZEGZÉS – A KÉP MINT PEDAGÓGIAI TÉR

- A kép már nem statikus, hanem interaktív és generatív.
- Az alkotás és értelmezés összefonódik.
- A kulcskérdés:
KI AD JELENTÉST A KÉPNEK?
HA AZ ÓVODAPEDAGÓGUS ÉS A GYERMEK EGYÜTT, AKKOR A VIZUÁLIS MI NEM VESZÉLY, HANEM A PEDAGÓGIAI LEHETŐSÉGEK ÚJ DIMENZIÓJA.

CÉL: ÉRTELMEZENDŐ, ETIKUS ÉS GYERMEKKÖZPONTÚ VIZUÁLIS MI-HASZNÁLAT AZ ÓVODÁBAN

Hang és mesterséges intelligencia az óvodai nevelésben

Modellábra: A hang mint kapcsolati tér

4. KÖRNYEZETI SZINT

Rendszer és kontextus

- Szülők, család
- Intézményi szabályozás
- Tech- és adatbiztonság
- Társadalmi-kulturális környezet
- Értékrend és etika

3. TECHNOLÓGIAI SZINT

MI hang rendszerek

- Beszédszintézis
- Mese- és történetgenerálás
- Hangasszisztensek
- Hangszín és tempó személyre szabása
- Interaktív hangélmények

2. PEDAGÓGUS SZINT

Mediáció és élménykísérés

- Keretező szerep
- Értelmező szerep
- Kapcsolati központ
- Hangválasztás és tudatos használat
- Aktív feldolgozás elősegítése

ÓVODAPEDAGÓGUS (MEDIÁTOR)

Mediáció és keretezés

1. GYERMEK SZINT

Élmény és fejlődés

- Figyelem, érdeklődés
- Érzelmű biztonság
- Képzelet és kreativitás
- Nyelvi fejlődés
- Szociális készségek

GYERMEK

Élmény és fejlődés

TUDATOS HASZNÁLAT

A hangot mindig pedagógiai célhoz és élményhez kötjük.

REFLEXIÓ ÉS FEJLESZTÉS

A tapasztalatok alapján finomítjuk a hangalapú tevékenységeket.

ALAPELV: A HANG NEM HELYETTESÍT – HANEM KAPCSOLÓDÁST TEREMT.

Az MI hang értéke akkor bontakozik ki, ha az óvodapedagógus jelenléte, hangja és értelmezése kíséri.

Hang és mesterséges intelligencia az óvodai nevelésben.

Infografika: lehetőségek, szerepek, kockázatok

1. MIT TÁMOGAT A HANG ALAPÚ MI?

Mesélés és narratíva

Egyedi mesék, történetek élményszerű átadása.

Megnyugtató, feszültségoldás

Nyugodt hang segít az érzelmi biztonságot.

Dramajáték, szerepjáték

Karakterek, párbeszéd, helyzetek élethű keltése.

Nyelvi és kommunikációs fejlődés

Szókincs, szintaxis, hallás utáni megértés erősítése.

Figyelem és képzelet

A hang fenntartja a figyelmet, inspirálja a képzeletet.

2. HOGYAN HASZNÁLJUK PEDAGÓGIAILAG?

Hallgasd – mondd vissza

A gyermek saját szavaival fogalmazza meg a történetet.

Hang + játék

A hang elindít egy játékhelyzetet, a gyermek folytatja.

Érzelemhang felismerése

Különböző hangulatú hangok azonosítása, megnevezése.

Interaktív párbeszéd

Kérdés-válasz formában történő aktív bevonás.

Reflexió, beszélgetés

A hallottak feldolgozása közös beszélgetésben.

3. AZ ÓVODAPEDAGÓGUS SZEREPE

Keretező szerep

Mikor, hogyan és miért jelenik meg a hang.

Értelmező szerep

A gyermek számára érthetővé és jelentéssé teszi az élményt.

Kapcsolati központ

Biztosítja az emberi hang elsődlegességét és kapcsolati jelenlétét.

Választás és tudatosság

Megfelelő hang, tempó, tartalom kiválasztása a célhoz illeszkedően.

Aktív feldolgozás elősegítése

A passzív hallgatás helyett aktív részvétellel ösztönöz.

4. KOCKÁZATOK ÉS DILEMMÁK

Kapcsolat illúziója

A gyermek érzelmi kötődést alakíthat ki a mesterséges hang felé.

Passzív befogadás

A túlzott használat csökkenti az aktív gondolkodást és kreativitást.

Túl tökéletes hang

Az MI hang érzelmileg „tökéletes” lehet, de nem hordoz valós emberi kapcsolatot.

Adat- és privát szféra

A hanghasználat során figyelmet kell fordítani a biztonságra.

Kiegyensúlyozottság

Az emberi hang és jelenlét mindig elsődleges maradjon.

5. ALAPELV

„A hang nem eszköz – hanem kapcsolat.”

A technológia értéke abban rejlik, hogy támogatja az óvodapedagógus munkáját és erősíti a gyermekkel való valódi kapcsolatot.

GYAKORLATI ALKALMAZÁSI PÉLDÁK

Mesehallgatás és mesélés

MI hangos mesét mond, majd a gyermek saját szavaival folytatja vagy újra elmeséli.

Megnyugtató hang és relaxáció

Nyugodt, lassú tempójú hang segít elcsendesedni, pihenni, elaludni.

Szerepjáték és dramatizálás

MI hang karaktert megjelenít, a gyermekek beépítik a játékukba.

Érzelemfelismerés hang alapján

Különböző érzelmű hangok meghallgatása, azonosítása és megbeszélése.

Interaktív kérdés-válasz

MI kérdez, a gyermek válaszol – aktív párbeszéd és gondolkodás támogatása.

SIKER KULCSA

Pedagógiai szakértelem

+

Technológiai tudatosság

+

Etikus használat

+

Élménykísérés és kapcsolat

=

Boldog, fejlődő gyermekek

PROJEKT- ÉS PROGRAMTERVEZŐ PROMPT

A projekt prompt komplex pedagógiai tervezést támogat.

MI EZ A PROMPT?

A projekt- és programtervező prompt segít egy teljes esemény, témahét vagy program pedagógiai felépítésében. Tartalmaz célokat, tevékenységeket, időbontást és fejlesztési területeket.

A PROJEKT PROMPT 5 FŐ ELEME

1. CÉL

Mit szeretnénk elérni a projekt során?

2. CÉLCSOPORT

Kinek szól a projekt? Életkor, csoport jellemzői.

3. IDŐKERET

Mennyi ideig tart a projekt? Napi vagy heti bontás.

4. TEVÉKENYSÉGEK

Milyen tevékenységek segítik a cél megvalósítását? (mese, játék, alkotás, mozgás, beszélgetés stb.)

5. FEJLESZTÉSI TERÜLETEK

Milyen képességeket és kompetenciákat támogat?

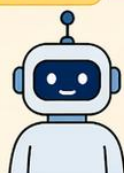
ÍGY MŰKÖDIK

PEDAGÓGUS
megfogalmazza az igényt

PROMPT
strukturált kérdés az MI-hez

MI
javaslatot ad a programtervre

PEDAGÓGIAI ÉLMÉNY
a gyermekek aktív részvétele és fejlődése

ARANY SZABÁLY

Minél részletesebben fogalmazod meg a projekt célját, a csoport jellemzőit és az elvárásaidat, annál használhatóbb és személyre szabottabb lesz az MI által adott programterv.

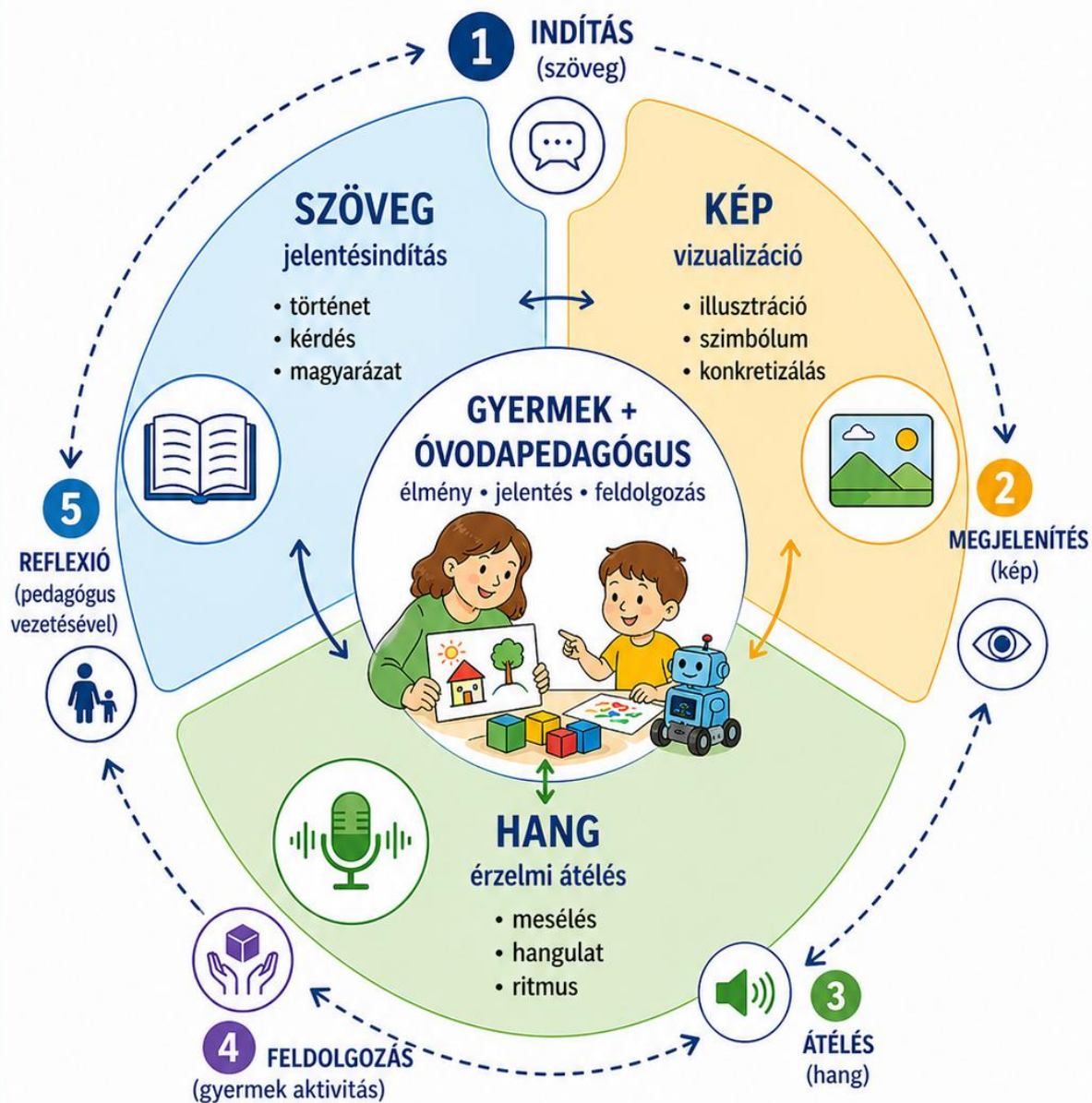

TIPP

Használj konkrét témát, add meg a korosztályt és az időkeretet! Kérj napi bontást és változatos tevékenységeket!

Integráció (szöveg + kép + hang)

Multimodális MI az óvodai nevelésben

**A TANULÁS AKKOR MÉLY,
HA TÖBB ÉRZÉKELÉSI CSATORNÁN TÖRTÉNIK.**

 Szöveg indítja a jelentést

 A kép segíti a megértést

 A hang érzelmi kapcsolatot teremt

 Az aktivitás elmélyíti a tapasztalatot

 A reflexió teszi tudatossá

MI INTEGRÁCIÓ AZ ÓVODAI NEVELÉSBEN – MŰKÖDÉSI MODELL

4. KÖRNYEZETI SZINT

Rendszer és kontextus

- Szülők, család
- Intézményi szabályozás
- EdTech fejlesztők
- Szakpolitika, irányelvek
- Társadalmi-kulturális környezet

3. MI-ESZKÖZ SZINT

Technológiai funkciók

- Adminisztráció támogatása
- Tanulási inspiráció és tartalomkínálat
- Adaptív visszacsatolás és ajánlások
- Vizualizáció, játékosítás

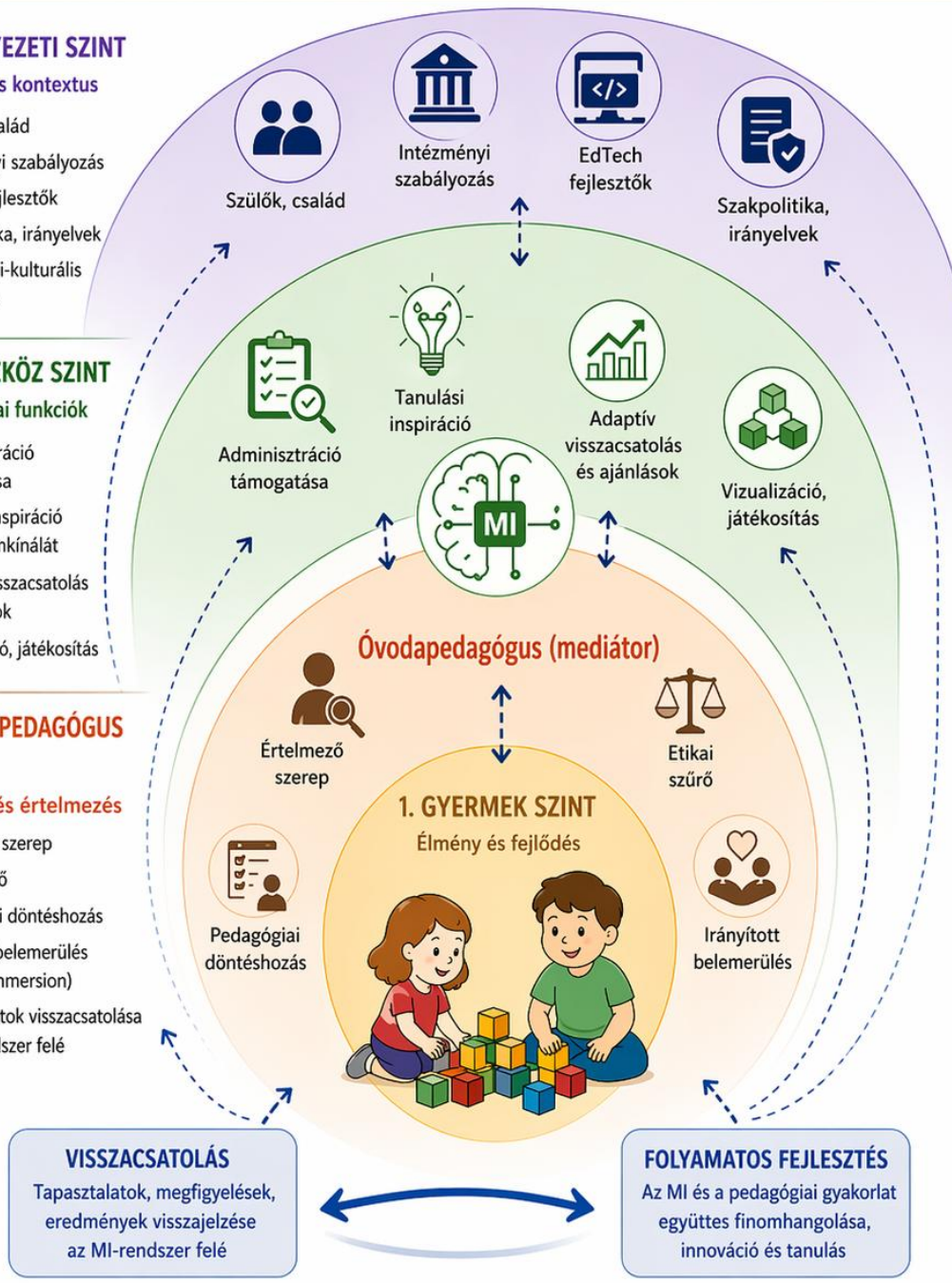
2. ÓVODAPEDAGÓGUS SZINT

Mediáció és értelmezés

- Értelmező szerep
- Etikai szűrő
- Pedagógiai döntéshozás
- Irányított belemerülés (Guided Immersion)
- Tapasztalatok visszacsatolása az MI-rendszer felé

1. GYERMEK SZINT

Élmény és fejlődés

VISSZACSATOLÁS

Tapasztalatok, megfigyelések, eredmények visszajelzése az MI-rendszer felé

FOLYAMATOS FEJLESZTÉS

Az MI és a pedagógiai gyakorlat együttes finomhangolása, innováció és tanulás

ALAPELV: AZ MI KIEGÉSZÍT – NEM HELYETTESÍT.

Az MI értéke az óvodai nevelésben az emberi kapcsolatokat és a pedagógiai szakértelmet erősíti.

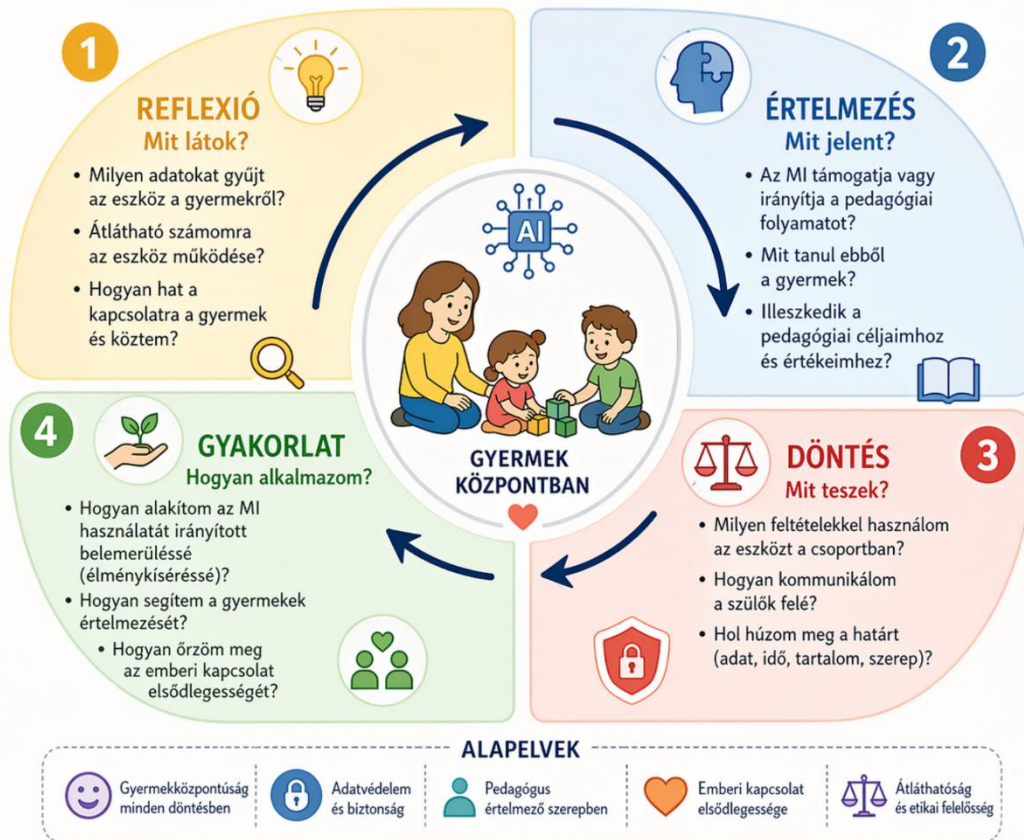

MI AZ ÓVODÁBAN

ETIKAI DÖNTÉSI TÉRKÉP – REFLEXIÓS MODELL

Az MI értéke nem az eszközben, hanem a pedagógus döntéseiben rejlik.

“ Az MI kiegészít – nem helyettesít. Az óvodapedagógus döntései és jelenléte a legfontosabb. ”